

Υπόθεση C-259/23

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

24 Απριλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Πορτογαλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

21 Απριλίου 2023

Προσφεύγουσα:

Synlabhealth II, S.A.

Καθής:

Autoridade da Concorrência

ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

1. Αιτούν δικαστήριο

Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (δικαστήριο ανταγωνισμού, ρυθμίσεως και εποπτείας της αγοράς, Πορτογαλία) (1ο τμήμα)

2. Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

A. Καθής: *Autoridade da Concorrência* (Αρχή Ανταγωνισμού, Πορτογαλία)

B. Προσφεύγουσα: *SYNLABHEALTH II, S.A.*

3. Αντικείμενο της κύριας δίκης και κρίσιμα πραγματικά περιστατικά

1. Στο πλαίσιο διαδικασίας διοικητικής παραβάσεως –σε σχέση με την οποία η παρούσα διαδικασία έχει παρεμπίπτοντα χαρακτήρα–, η Autoridade da Concorrência (Αρχή Ανταγωνισμού, Πορτογαλία, στο εξής: Αρχή Ανταγωνισμού) διερευνά αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές οι οποίες απαγορεύονται από το άρθρο 9 του Lei da

Concorrência (νόμου περί ανταγωνισμού) και από το άρθρο 101 ΣΛΕΕ.

2. Συγκεκριμένα, η Αρχή Ανταγωνισμού διερευνά **πρακτική ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών και εναρμονισμένη δράση μεταξύ αυτών στο πλαίσιο διαπραγμάτευσης, με τις πορτογαλικές αρχές δημόσιας υγείας, των τιμών των διαγνωστικών ελέγχων για τη νόσο COVID-19.**
3. Στο πλαίσιο της έρευνάς της, η Αρχή Ανταγωνισμού έκρινε αναγκαία την αναζήτηση, την εξέταση, τη συλλογή και την κατάσχεση αποδεικτικών στοιχείων.
4. Προς τούτο, η Αρχή Ανταγωνισμού ζήτησε από την αρμόδια δικαστική αρχή, εν προκειμένω, την εισαγγελική αρχή, να επιτρέψει τις προμνησθείσες πράξεις, οι οποίες κρίθηκαν αναγκαίες για την υπό εξέλιξη έρευνα, με αποτέλεσμα η αίτηση να γίνει δεκτή και να εκδοθούν οι αντίστοιχες εντολές, με τις οποίες αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, η κατάσχεση:

«Αντιγράφων ή αποσπασμάτων γραπτών κειμένων και άλλων εγγράφων, ανοικτών και αρχειοθετημένων ή ανοικτών και σε κυκλοφορία στα τμήματα των επιχειρήσεων, και, ειδικότερα, μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και εσωτερικών εγγράφων παρουσίασης πληροφοριών μεταξύ διαφόρων επιπέδων της ιεραρχίας και προπαρασκευής αποφάσεων στον τομέα της εμπορικής πολιτικής των επιχειρήσεων, όπως πρακτικών συνεδριάσεων διευθυντικών ή διαχειριστικών οργάνων, ευρισκόμενων ή μη σε χώρο περιορισμένης πρόσβασης ή μη ελεύθερα προσβάσιμο από το κοινό, περιλαμβανομένων κάθε είδους μέσων πληροφορικής ή υπολογιστών, καθώς και η εξέταση και η αντιγραφή των πληροφοριών που περιέχουν, οι οποίες σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με πρακτικές που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.»

5. Η προμνησθείσα εντολή βασίστηκε στη διαπίστωση της αναγκαιότητας «αναζήτησης και συλλογής αποδεικτικών στοιχείων», καθότι διαπιστώθηκε, στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη διοικητικής διαδικασίας επιβολής κυρώσεων και «βάσει των ήδη συλλεχθέντων αποδεικτικών στοιχείων», ότι «υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι οι προσδιορισθείσες επιχειρήσεις συνήψαν μία ή πλείονες συμφωνίες ή/και καθιέρωσαν μυστικές εναρμονισμένες πρακτικές οριζόντιου χαρακτήρα [...], υποπίπτοντας τοιουτοτρόπως σε παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 1, του νόμου περί ανταγωνισμού και του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ»:

«Υπάρχουν ενδείξεις συμφωνιών περί μη πρόσληψης εργαζομένων, με τις οποίες κάθε επιχείρηση δεσμεύεται να μην προσλαμβάνει

υπαλλήλους των άλλων επιχειρήσεων και παραιτείται με τον τρόπο αυτό από την απόκτηση ανθρωπίνων πόρων υπό συνθήκες ανταγωνισμού. [...] Οι συμφωνίες περί μη πρόσληψης συνοδεύονται επίσης από συμφωνίες κατανομής της αγοράς.

Επιπλέον, όσον αφορά τις συμπεριφορές που σχετίζονται με τις διαπραγματεύσεις με το *Assistência na Doença aos Servidores Civis do Estado* (Ταμείο Υγείας Δημοσίων Υπαλλήλων, στο εξής: ADSE), υπάρχουν ενδείξεις παράνομης πρακτικής μέσω της οποίας ανταγωνιστικές επιχειρήσεις συμφωνούν τους όρους και τις προϋποθέσεις της προσφοράς τους και εφαρμόζουν κοινή και συντονισμένη στρατηγική στην αγορά, ειδικότερα μέσω της ανταλλαγής, για τον σκοπό αυτό, δυνητικώς ευαίσθητων πληροφοριών.

[...] Όσον αφορά τη διαπραγμάτευση, με τις πορτογαλικές αρχές δημόσιας υγείας, των τιμών των διαγνωστικών ελέγχων για τη νόσο COVID-19, υπάρχουν επίσης ενδείξεις ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών και εναρμονισμένης δράσης μεταξύ ανταγωνιστών με σκοπό τη διατήρηση του επιπέδου ελάχιστων τιμών για τη χορήγηση των διαγνωστικών ελέγχων για τη νόσο COVID-19.

Τόσο στις διαπραγματεύσεις με το ADSE όσο και στη διαπραγμάτευση των τιμών των διαγνωστικών ελέγχων για τη νόσο COVID-19 με τις πορτογαλικές αρχές δημόσιας υγείας, υπήρξαν επικοινωνίες και πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές πληροφοριών στο πλαίσιο συζητήσεων εντός της *Associação Nacional de Laboratórios Clínicos* (εθνικής ένωσης κλινικών εργαστηρίων, στο εξής: ANL), ειδικότερα δε συζητήσεις για την προετοιμασία πρωτοβουλιών που έπρεπε να αναλάβει η εν λόγω ένωση επιχειρήσεων, γεγονός το οποίο φαίνεται ότι υποδηλώνει ενδεχόμενη συμμετοχή της ANL στις επίμαχες πρακτικές.

Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών σε σχέση με τις τιμές που πρέπει να εφαρμόζονται γενικά στους πελάτες (εκτός του πλαισίου των διαπραγματεύσεων με το ADSE και των τιμών των διαγνωστικών ελέγχων για τη νόσο COVID-19) και εναρμονισμένης δράσης με σκοπό τον αποκλεισμό ανταγωνιστή από την αγορά.

Τα ως άνω πραγματικά περιστατικά διαμορφώνουν μια πρακτική σοβαρών παραβιάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού και, συγκεκριμένα, συμφωνίες κατανομής της αγοράς και καθορισμού των τιμών, ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών και εναρμονισμένη δράση για τον αποκλεισμό ανταγωνιστή από την αγορά, οι οποίες εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, του νόμου περί ανταγωνισμού και, σε περίπτωση εξακρίβωσης των διαφόρων περιπτώσεων, στις διατάξεις του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Οι ως άνω πρακτικές εφαρμόστηκαν από τις επιχειρήσεις AFFIDEA UNILABS, JOAQUIM CHAVES SAÚDE, SYNLAB, GERMANO DE SOUSA, REDLAB και BEATRIZ GODINHO SAÚDE, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες κλινικής διάγνωσης και ανάλυσης στην Πορτογαλία, με την ενδεχόμενη συμμετοχή της ANL.»

6. Με την άδεια που χορηγήθηκε με την εντολή της δικαστικής αρχής εξαιρέθηκε η κατάσχεση αποδεικτικών στοιχείων σε χώρους στους οποίους παρέχεται υγειονομική περίθαλψη ή στους οποίους αρχειοθετούνται έγγραφα που καλύπτονται από το ιατρικό απόρρητο.

[7.] Η Αρχή Ανταγωνισμού κατάσχεσε 731 ηλεκτρονικά αρχεία, κατόπιν αναζήτησης στα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των υπαλλήλων της σχετικής επιχείρησης, τα οποία θεωρήθηκαν κρίσιμα για την έρευνα.

4. Σχετικές νομοθετικές διατάξεις

Άρθρο 9 του Lei da Concorrência (νόμου περί ανταγωνισμού)

Άρθρο 101 ΣΛΕΕ

5. Σκεπτικό της απόφασης περί παραπομπής

Στην πορτογαλική έννομη τάξη, ο Lei n.º 19/2012, de 8 de maio (*novo regime jurídico da Concorrência*) [νόμος 19/2012, της 8ης Μαΐου 2012 (νέο νομικό καθεστώς για τον ανταγωνισμό), στο εξής: νόμος περί ανταγωνισμού] αναγνωρίζει στην Αρχή Ανταγωνισμού την εξουσία να προβαίνει σε *κατάσχεση εγγράφων, σε οποιοδήποτε μέσο, κατόπιν άδειας της δικαστικής αρχής* [άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο c, και άρθρο 20, παράγραφοι 1, 6 και 8, του νόμου περί ανταγωνισμού].

Κατά τον νόμο περί ανταγωνισμού, ο ανακριτής παρεμβαίνει μόνον σε περιπτώσεις κατάσχεσης εγγράφων σε τραπεζικά ιδρύματα, έρευνας σε κατοικία και έρευνας σε γραφεία δικηγόρων ή σε ιατρεία· στις λοιπές περιπτώσεις, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, ο νόμος επιτάσσει την παρέμβαση της δικαστικής αρχής, εν προκειμένω, της εισαγγελικής αρχής.

Η υπό κρίση υπόθεση αφορά διοικητική παράβαση η οποία επισύρει κύρωση και όχι ποινικό αδίκημα.

Εντούτοις, η ρύθμιση του νόμου περί ανταγωνισμού εφαρμόζει το κριτήριο που διέπει το ποινικό καθεστώς: όταν τα μέσα διεξαγωγής αποδείξεων μπορεί να θέτουν σε κίνδυνο ή να προσβάλλουν θεμελιώδη δικαιώματα, απαιτείται παρέμβαση του ανακριτή· στις λοιπές περιπτώσεις, η άδεια/επικύρωση των μέσων διεξαγωγής αποδείξεων απαιτεί (μόνον) την παρέμβαση της εισαγγελικής αρχής, ως δικαστικής αρχής, αρμόδιας για τη διεύθυνση των ερευνών.

Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί αν η άσκηση της εξουσίας συλλογής αποδεικτικών στοιχείων που αναγνωρίζεται στην Αρχή Ανταγωνισμού, στο πλαίσιο έρευνας σχετικά με πρακτικές επιχειρήσεων αντίθετες προς τον ανταγωνισμό, προσβάλλει οποιοδήποτε θεμελιώδες δικαίωμα.

Το Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (δικαστήριο ανταγωνισμού, ρυθμίσεως και εποπτείας της αγοράς), με την κρίση του οποίου συντάσσονται η κρατούσα άποψη στη θεωρία και το [παραλειπόμενα] ανώτερο δικαστήριο, έχει αποφανθεί ότι τα έγγραφα που κατάσχεσε η Αρχή Ανταγωνισμού, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, δεν συνιστούν αλληλογραφία, [ο απαραβίαστος χαρακτήρας της οποίας] είναι θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο απολαύει υψηλότερου βαθμού προστασίας.

Ως εκ τούτου, αποκλείστηκε το ενδεχόμενο το γεγονός και μόνον ότι τα κατασχεθέντα έγγραφα προέρχονται από επικοινωνίες που περιέχονται στο επαγγελματικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των υπαλλήλων των συγκεκριμένων επιχειρήσεων να καθιστά δυνατό τον χαρακτηρισμό τους ως έγγραφα αλληλογραφίας προκειμένου να τους αποδοθεί υψηλότερη προστασία, η οποία παρέχεται υποχρεωτικώς όταν πρόκειται περί θεμελιωδών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων.

Η προσφεύγουσα επιχείρηση αντικρούει την προεκτεθείσα προσέγγιση και υποστηρίζει ότι τα έγγραφα που κατασχέθηκαν στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των υπαλλήλων της συνιστούν αλληλογραφία και ότι η κατάσχεσή τους δεν επιτρέπεται στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας επιβολής κυρώσεων και, **επομένως, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διερεύνησης των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών οι οποίες απαγορεύονται από τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ**. η επιχείρηση επισημαίνει επίσης ότι, εάν μπορούσε να πραγματοποιηθεί τέτοια κατάσχεση, θα προϋπέθετε εν πάση περιπτώσει προηγούμενη άδεια ανακριτή, καθότι πρόκειται περί παρέμβασης στην αλληλογραφία, [ο απαραβίαστος χαρακτήρας της οποίας] είναι θεμελιώδες δικαίωμα που επιτάσσει τέτοια άδεια.

Δεδομένου ότι:

1. Το δίκαιο της Ένωσης υπερισχύει, ανεξαρτήτως της τυπικής ισχύος και της φύσης των εθνικών κανόνων, ακόμη και αν πρόκειται περί συνταγματικών κανόνων^{1 2}.

¹ Βλ. νομολογία του ΔΕΕ (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1970 στην υπόθεση 11/70, EU:C:1970:114, σκέψη 3), στην οποία υπογραμμίζεται ότι οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης υπερισχύουν των εσωτερικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των συνταγματικών:

«δεν θα ήταν δυνατό, λόγω της φύσεώς του, ν' αντιταχθούν δικαστικώς στο δίκαιο που γεννάται από τη Συνθήκη, αφού απορρέει από αυτόνομη πηγή, κανόνες εθνικού δικαίου [...]: [...] Επομένως, η επίκληση προσβολής είτε των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως έχουν διατυπωθεί από το Σύνταγμα ενός κράτους μέλους, είτε των αρχών μιας εθνικής συνταγματικής δομής δεν θα μπορούσε να θίξει το κύρος μιας πράξης της Κοινότητας ή την ισχύ της στο έδαφος του κράτους αυτού.»

2. Οι επίμαχοι στην υπό κρίση υπόθεση κανόνες του δικαίου της Ένωσης έχουν ως αντικείμενο την οικονομική ευημερία της χώρας και την προστασία της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ως i) θεμελιώδους παράγοντα για την ευημερία των πολιτών, ii) εγγύησης πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, η οποία διασφαλίζει ότι ανταγωνίζονται μεταξύ τους επί ίσοις όροις στο σύνολο των κρατών μελών, και iii) κινήτρου για τη συνεχή προσπάθεια των επιχειρήσεων με στόχο να παρέχουν στους καταναλωτές τα καλύτερα δυνατά προϊόντα στις καλύτερες δυνατές τιμές.
3. Είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς (άρθρο 101 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 81 ΣΕΚ).
4. Οι κοινωνικές, οικονομικές, γεωπολιτικές και τεχνολογικές μεταβολές δημιουργούν συνεχώς νέες προκλήσεις για την πολιτική ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα στο πλαίσιο μιας ολοένα και πιο ψηφιοποιημένης οικονομίας η οποία απαιτεί, επομένως, να υπάρχουν κατάλληλα μέσα για την αποτελεσματική προστασία των επιδιώξεων που μνημονεύθηκαν στο σημείο 2.
5. Κατά το άρθρο 20 του κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου, η Επιτροπή, προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον κανονισμό – για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης–, δύναται να διενεργεί κάθε αναγκαίο έλεγχο σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων και δύναται να ελέγχει τα βιβλία καθώς και κάθε άλλο έγγραφο επαγγελματικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής του.
6. Κατά το άρθρο 21 του ως άνω κανονισμού, η Επιτροπή δύναται επίσης να προβαίνει σε πράξεις ελέγχου και κατάσχεσης σε άλλους χώρους, όπως η

² Υπ' αυτή την έννοια, βλ. στη θεωρία:

Ana Maria Guerra Martins, σε *Curso de Direito Constitucional da União Europeia*, σ. 34:

«Το πρωτογενές και το παράγωγο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπερισχύουν όλων των εσωτερικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των συνταγματικών, οι οποίοι δεν θα έχουν εφαρμογή»

και Fausto de Quadros, σε *Direito da União Europeia — Direito Constitucional e Administrativo da União Europeia*, 4η επανέκδοση, 2012, Almedina, σ. 403:

«Υπεροχή δεν υφίσταται εάν δεν είναι υπερσυνταγματική».

- κατοικία των επιχειρηματιών, διευθυνόντων συμβούλων και λοιπών μελών του προσωπικού, κατόπιν άδειας δικαστικής αρχής.
7. Το άρθρο 22 του κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου ορίζει ότι η αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους δύναται να λάβει στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους παν μέτρο ελέγχου ή άλλο μέτρο εξακρίβωσης περιστατικών κατ' εφαρμογή της εθνικής της νομοθεσίας.
8. Ο νόμος περί ανταγωνισμού, όπως εγκρίθηκε με τον νόμο 19/2012, της 8ης Μαΐου 2012, ορίζει στο άρθρο 20, παράγραφος 1, τα εξής ³:

³ Διάταξη την οποία ο Πορτογάλος νομοθέτης διατήρησε χωρίς οποιαδήποτε μεταβολή κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, στην οποία περιλαμβάνονται οι ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις (30 και 32) που αφορούν το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας:

– «Οι εξουσίες έρευνας των εθνικών διοικητικών αρχών ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι επαρκείς, ώστε να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που ενέχει το ψηφιακό περιβάλλον όσον αφορά την επιβολή και θα πρέπει να επιτρέπουν στις ΕΑΑ να παραλαμβάνουν όλες τις πληροφορίες που αφορούν μια υπό έρευνα επιχείρηση ή ένωση αυτών σε ψηφιακή μορφή, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που προκύπτουν με εγκληματολογικές μεθόδους, ανεξαρτήτως του μέσου στο οποίο οι πληροφορίες είναι αποθηκευμένες, π.χ. σε φορητό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο, άλλες ψηφιακές συσκευές ή αποθήκευση στο υπολογιστικό νέφος.»

– [...] [Η] εξουσία διενέργειας ελέγχων των εθνικών διοικητικών αρχών ανταγωνισμού θα πρέπει να τους δίνει πρόσβαση σε πληροφορίες που είναι προσβάσιμες στην επιχείρηση ή στην ένωση επιχειρήσεων ή στο πρόσωπο που αποτελεί αντικείμενο του ελέγχου και σχετίζεται με την υπό έρευνα επιχείρηση ή ένωση. Αυτό θα πρέπει απαραίτητως να περιλαμβάνει την εξουσία αναζήτησης εγγράφων, φακέλων ή δεδομένων σε μέσα που δεν προσδιορίζονται επακριβώς εκ των προτέρων. Χωρίς αυτή την εξουσία θα ήταν αδύνατη η απόκτηση των πληροφοριών που απαιτούνται για την έρευνα, εάν οι επιχειρήσεις ή ενώσεις κωλυσιεργούν ή αρνούνται να συνεργαστούν. Η εξουσία εξέτασης βιβλίων ή αρχείων θα πρέπει να καλύπτει όλες τις μορφές επικοινωνίας, όπως τα ηλεκτρονικά μηνύματα, ανεξαρτήτως εάν φαίνεται ότι δεν έχουν αναγνωσθεί ή έχουν διαγραφεί.»

Το άρθρο 6 της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εθνικές διοικητικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν να διενεργούν όλους τους αναγκαίους αιφνιδιαστικούς ελέγχους σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων για την εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ.

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί ή οριστεί από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού για τη διενέργεια τέτοιων ελέγχων έχουν κατ' ελάχιστο την εξουσία: α) να εισέρχονται σε κάθε χώρο, γήπεδο και μεταφορικό μέσο των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων· β) να ελέγχουν τα βιβλία, καθώς και άλλα αρχεία που σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του μέσου αποθήκευσής τους και έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες στις οποίες έχει πρόσβαση η υπό έλεγχο οντότητα· γ) να λαμβάνουν ή να αποκτούν υπό οποιαδήποτε μορφή αντίγραφο ή απόσπασμα των εν λόγω βιβλίων ή αρχείων και, όταν το κρίνουν σκόπιμο, να συνεχίζουν την έρευνα πληροφοριών και να επιλέγουν αντίγραφα ή αποσπάσματα στους χώρους των εθνικών αρχών ανταγωνισμού ή αλλού· δ) να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο και βιβλία ή αρχεία κατά την περίοδο και στον βαθμό που απαιτούνται για τον έλεγχο· ε) να ζητούν από οποιονδήποτε εκπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων εξηγήσεις για τα πραγματικά περιστατικά

- «1 – Οι κατασχέσεις εγγράφων, ανεξαρτήτως της φύσης ή του μέσου αποθήκευσής τους, επιτρέπονται, διατάσσονται ή επικυρώνονται με διάταξη της δικαστικής αρχής».*
9. Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 6, του νόμου περί ανταγωνισμού, μόνον σε περίπτωση κατάσχεσης σε τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα εγγράφων που καλύπτονται από το τραπεζικό απόρρητο απαιτείται για τις προμνησθείσες κατασχέσεις η προηγούμενη άδεια του ανακριτή, ο οποίος τις επιτρέπει όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ώστε να πιστεύεται ότι τα εν λόγω έγγραφα σχετίζονται με παράβαση και ότι είναι ιδιαιτέρως κρίσιμα για την εξακρίβωση της αλήθειας ή για την απόδειξη, ακόμη και όταν δεν ανήκουν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.
10. Το άρθρο 2, παράγραφοι 3 και 5, του νόμου περί ανταγωνισμού προβλέπει τα εξής:
- «3 – Ο παρών νόμος ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές οι οποίες δεν μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.»*
- «5 – Στο πλαίσιο των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η εφαρμογή του παρόντος νόμου πρέπει να τηρεί τις γενικές αρχές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»*
11. Τα επίμαχα στην υπό κρίση υπόθεση έγγραφα αφορούν την άσκηση της εμπορικής δραστηριότητας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά και, στη σημερινή ψηφιακή εποχή, τα εν λόγω έγγραφα διαβιβάζονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
12. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το οποίο λειτουργεί ως μέσο διαβίβασης εγγράφων σχετικών με την εμπορική δραστηριότητα των επιχειρήσεων, έχει θεσμικό χαρακτήρα [*@επιχείρηση*], είναι δε αποκλειστική ιδιοκτησία των εν λόγω επιχειρήσεων, οι οποίες επιβάλλουν μονομερώς στους υπαλλήλους ή τα έγγραφα που συνδέονται με το αντικείμενο και τον σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν την απάντηση.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων υποχρεούνται να υποβάλλονται στους ελέγχους κατά την παράγραφο 1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν επίσης ότι, όταν μια επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων αντιτίθεται σε έλεγχο διαταχθέντα από εθνική διοικητική αρχή ανταγωνισμού και/ή για τον οποίο έχει χορηγηθεί άδεια από εθνική δικαστική αρχή, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν να προσφεύγουν στην αναγκαία συνδρομή της αστυνομίας ή ισοδύναμης αρχής επιβολής του νόμου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η διενέργεια του ελέγχου. Η εν λόγω συνδρομή μπορεί επίσης να ληφθεί ως προληπτικό μέτρο.
3. Το παρόν άρθρο ισχύει με την επιφύλαξη των απαιτήσεων της εθνικής νομοθεσίας όσον αφορά την προηγούμενη άδεια των εν λόγω ελέγχων από την εθνική δικαστική αρχή.»

τους όρους για τη χρήση του συγκεκριμένου μέσου ενόσω διαρκεί η επαγγελματική σχέση.

13. Βάσει των εσωτερικών κανονισμών των επιχειρήσεων, το εν λόγω ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το οποίο λειτουργεί ως μέσο διαβίβασης εγγράφων σχετικών με την εμπορική δραστηριότητα των επιχειρήσεων, περιορίζεται σε επαγγελματική χρήση, απαγορεύεται δε η χρήση του για προσωπικούς σκοπούς και σκοπούς που σχετίζονται με την ιδιωτική ζωή του εργαζομένου.
14. Στην αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου τα ως άνω έγγραφα χαρακτηρίζονται *επαγγελματικά έγγραφα*.

Προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο χαρακτήρας των εν λόγω εγγράφων, είναι αναγκαία η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, όπως εκτίθεται στη συνέχεια.

6. Προδικαστικά ερωτήματα

Βάσει των διατάξεων του άρθρου 267 ΣΛΕΕ και του άρθρου 19, παράγραφος 3, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, υποβάλλονται τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- I. Συνιστούν «αλληλογραφία», για τους σκοπούς του άρθρου 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα επίμαχα στην υπό κρίση υπόθεση επαγγελματικά έγγραφα, τα οποία διαβιβάστηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου;
- II. Αντιβαίνει στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η κατάσχεση επαγγελματικών εγγράφων τα οποία προκύπτουν από επικοινωνίες μεταξύ διευθυνόντων συμβούλων και υπαλλήλων επιχειρήσεων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όταν διερευνώνται συμφωνίες και πρακτικές που απαγορεύονται δυνάμει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρου 81 ΣΕΚ);
- III. Αντιβαίνει στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η κατάσχεση των ως άνω επαγγελματικών εγγράφων, κατόπιν άδειας δικαστικής αρχής, εν προκειμένω της εισαγγελικής αρχής, η οποία, αφενός, είναι επιφορτισμένη να εκπροσωπεί το κράτος, να προασπίζεται τα συμφέροντα που προβλέπονται στον νόμο, να ασκεί ποινικές διώξεις βάσει της αρχής της νομιμότητας και να προασπίζεται τη δημοκρατική νομιμότητα κατά τα προβλεπόμενα στο Σύνταγμα και, αφετέρου, ενεργεί ανεξάρτητα ως προς τα λοιπά όργανα της κεντρικής, περιφερειακής ή τοπικής εξουσίας;

21 Απριλίου 2023

Η δικαστής

Mariana Gomes Machado

[παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ